

Z. Karvalics László EGY MÁSIK MAGYARORSZÁG FELÉ

Tegyünk egymás mellé három nevet: *Sándor Mária, Hosszú Katinka, Pilz Olivér*. Róluk szól ma a mese. De egy pillanatra Ádámmal és Évához is vissza kell ugranunk.

X-fertőzés

Pontosan tíz évvel ezelőtt, mielőtt egy időre az Egyesült Államokba költöztem, rövid publicisztikában próbáltam felállítani az X-és az Y-világ képletét. Tézisem az volt, hogy a jövő sorskérdéseinek elemzésekor nem a politikai szekértáborok mentén tagozódik az ország, hanem annak megfelelően, hogy kik testesítenek meg az ipari korszakba visszahúzó működésmódokat, gyakorlatokat és elveket, a Múlt erőiként, és kik azok, akik már az információs korszak embereiként a Jövő öntőformáira emlékeztetően alakítják a maguk és mások sorsát. Ha így tekintünk gazdaságra, politikára, kultúrára, társadalomra, a választóvonal egészen máshová kerül, mint rendszeren. A magyar politikai elit azóta is szinte teljes egészében az X-világot képviseli, pártállástól függetlenül, cinikus hatalomtechnikává züllesztve a legnemesebb küldetést és szolgálatot, amit a joggal együtt megszerzett felelősség jelent: megoldásokat adni az ország akut problémáira, és autentikus jövőkép mentén, a minőség-elvet szem előtt tartva, professzionális kormányzati munkával építeni, javítani, használni, segíteni, korszerűsíteni. S mivel az állam az újraelosztás és ennek révén a fejlesztési prioritások kezelésének egészségtelenül túlsúlyos és korrupt szereplője, a mai napig mindenütt fenntartja és erősíti az X-fertőzést, ameddig a hatalma és a keze elér – a felsőoktatástól az egészségügyön át a kultúráig vagy a sportig egyetlen óriási, Ady Endre tollára illő televénnyé duzzasztva a magyar X-lápvilágot.

Az X-iskolában megalázott és unalomba kényszerített gyerekek és ehhez asszisztáló, tekintélyelvű szülők,

nemtelenül kinevezett igazgatók, tartalmi és szemléleti korszerűsítés helyett lélektelen szervezeti kvázi-reformokkal, előremutató jövőkép nélkül. Az X-ellátórendszerben szakértelem és szív nélküli hivatalnokok, akiknek a lojalitás vagy a pozíció fontosabb az ügynél, amit szolgálniuk kellene. Bürokráciába menekülő X-felsőoktatás tétova kvázi-elittel, a megkapaszkodás esélyét kínáló stratégiai horizont és elköteleződés nélkül. Az értéket és a minőséget az ideológia és a törzsi hovatartozás mögé helyező X-kultúra. Felkészületlen, zavaros gondolatokkal terhelt, ciklusának kitöltését vagy meghosszabbítását a közérdek elé helyező városvezetők. Képmutató egyházi notabilitások. S végül a magyar társadalom talán legzüllöttebb szeglete, ahol az egy négyzetméterre eső X-ek száma a legmagasabb: az élsport és a nagy sportklubok világa, ahol a politika, a gazdaság, a média és a sportszakma kontraszelektált erői keverednek évtizedek óta gigantikus X-hibridekké, az egyik legnagyobb élményforrásból állatorvosi lóvá betegítve maguk körül szinte mindent.

Ha azonban lelátunk a kis méretekig is, hirtelen azonosíthatóvá válnak az ipszilonok. Alternatív, gyerek-központú és a gyermeket tisztelő iskolák, pedagógusok és pedagógiai kísérletek. Civil szervezetek, elkötelezett, sokszor hősiességes aktivistákkal, akik az ellátórendszer hiányosságait ellensúlyozva terjesztenek hiteles szemléletet és mutatnak példát. Kistelepülések polgármesterei, akik életüket teszik fel arra, hogy kis közösségüket előre vigyék. Utánpótlás-edzők, külföldön tanult sportszakemberek, sajtókészítők, gazdák és környezetvédők, a hit terjesztését áldozatos és hívságokról lemondó segítségnyújtással hitelesítők. Öntudatos fiatal vállalkozók, akik képesek innovatív cégeket felnevelteni a semmiből, tudásuk és versenyképességük, és nem kapcsolataik révén. Művészek és tudósok, akik a legmagasabb nemzetközi standardok alapján is nehéznek találhatnák, és akik a maguk szűkebb világában értékvezérelt normakörnyezetet építenek.

Az ipszilonok felhajtóereje óriási, az ország sokkal többet köszönhet nekik, mint az öntelt, stílusváltásra képtelen, stallumaik mögé menekülő X-eknek.

csendes háború

E két univerzum azonban nem válik szét egymástól. Az X-ek rendre belenyúlnak a kisvilágokba, hogy azokat is a maguk képeire formálják, az ipszilonok törekvése pedig nem szűnik, hogy a makrokörnyezetben is szemléletváltást és viselkedésváltást érjenek el. Egyfajta csendes háború ez, amelynek számtalan frontját és hídfőállását látjuk nap mint nap. S ebben a harcban van óriási jelentősége azoknak, akiket nem lehet megtörni sem ármánnyal, sem pénzzel. Aki már elért annyit, hogy nem lehet félresöpörni, ha mond vagy teremt valamit. Akik komolyan veszik a társadalmi felelősségvállalást, és nem rafináltan közügynek átcímkeztet eladásösztönzést értenek alatta. Kétfarkú Kuttyák.

Akik nem hagyják, hogy Mutyimagyarország altassa, lehúzza, befedje őket, hogy ugyanúgy történjenek a dolgok, ahogy korábban. Akiknek a fellépése reményt ad és irányt mutat, s talán másokat is hasonlóra buzdítanak, még akkor is, ha mögöttük kisebb teljesítmény vagy kisebb közéleti súly áll. A szervilizmus és a beletörődés iszap-szagú kultúrája helyett a méltóság és autonómia félelmetes, de varázslatos és reményt adó tér-idő kapuinak nyitogatása már korábban elkezdődött: az egészségügyben tapasztalható visszasságok ellen szót emelő, „fekete ruhás nővérként” elhíresült Sándor Máriával, a felsőoktatásért tüntető diákokkal, s most folytatódik a közoktatás minőségéért csatába induló tanárokat megtestesítő Pilz Olivérrel, és mindenkivel, aki egy esős szombaton demonstrál és szolidaritást nyilvánít.

a kultúraváltás aprómunkája

Félreértés ne essék: az X és az Y-világ csatája nem a Rossz és a Jó mitológiai küzdelme. Az X-oldal szemléletét és

intézményi logikáit hatalmas történelmi erők alakították. Mindkét oldal ugyanabban a meggyötört, megnyomorított, kivézt, becsapott, elárult országban nőtt fel és szocializálódott. A tét nem az ellenségképzés, az X-világ „legyőzése”, száműzése, megsemmisítése. Hanem egy olyan kultúraváltás aprómunkája, ahol a régi világból egyre kevesebb van, az újból pedig egyre több. Ne óriásfrontokat lássunk, hanem hétköznapi helyzeteket, ügyeket, egyedi sorsokat, ahol nem a megszokás és az erő, hanem az érvek, a józan belátás, a tanulás és a külvilágra függesztett tekintet eredményeként történnek döntések vagy beavatkozások.

Még nagyon sok víznek le kell folynia a Dagály-uszodánál, hogy szép lassan az ipszilon-mintázatok kerekedjenek felül. Ám jó, ha az ipszilonok tudnak egymásról. Hátha erősebbek együtt. Hátha gyorsabban kirajzolódnak egy Másik Magyarország kontúrjai. Kövessük a fejleményeket. Ha kell, szólaljunk meg. Ha kell, segítsünk, ahol tudunk.

kép | [Pedagógus tüntetés a köznevelés helyzetének javításáért!](#)